

ЖУРАВЕЛЬ І СИНИЦЯ ЯК УОСОБЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТСТРАТЕГІЇ Й ТАКТИКИ

27 квітня 2026 року європейський комісар з питань оборони та космосу Андрюс Кубілюс заявив, що вступ України в НАТО наразі нереальний. Головною перешкодою є російсько-українська війна, а НАТО уникає прямого зіткнення з Москвою. Крім того, Києву треба провести повноцінні правові та антикорупційні реформи. Одне слово, сподіватися що Україна найближчим часом стане повноцінним членом Альянсу не має сенсу.

Кубілюс пропонує створити новий оборонний союз, який інтегрував би оборонні можливості України, Великої Британії, Норвегії та країн-членів ЄС. По суті це глобальний виклик агресорів. Наскільки він реальний?

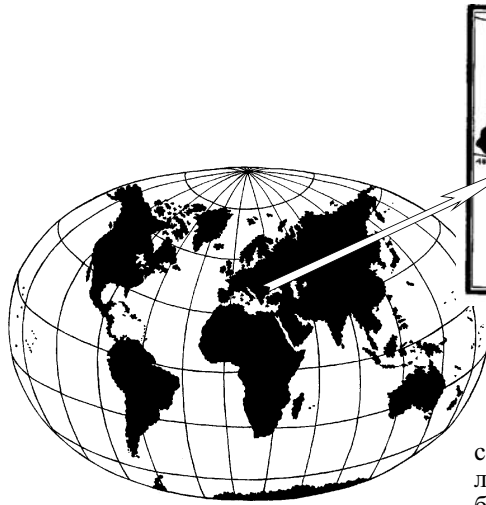
2008 року на квітневому саміті НАТО в Бухаресті Україні разом з Грузією відмовили у наданні ПДЧ – Німеччина та Франція не дали добро на цей стандартний крок для вступу до Альянсу. Посприяв цьому, звісно діло, Путін і його креатура з Луб'янки.

Майже два десятиліття минуло відтоді. Згадалась одна з мудрих сентенцій легендарного Ходжи Насреддіна: «Нічого вічного немає – за цей час або я помру, або падишах помре, або віслюк здохне!».

Так отож. Через брак стратегічного мислення українські політики забули важливий життєвий принцип – «краще синиця в руках, ніж журавель у небі».

7 лютого 2020 року напередодні Мюнхенської конференції з безпеки зі сторінок журналу «Універсуму» до Президента України звернулись дипломати, військові, науковці і письменники з пропозицією подати запит державному керівництву США щодо отримання Україною спеціального статусу основного союзника США – Major Non-NATO Ally (MNNA). На думку авторів звернення, яке передувала низка провідних українських видань, це поставило б Україну на ступінь вище середньої класифікації країн, що не входять до НАТО, і дало б додаткового імпульсу оборонному, енергетичному та науковому потенціалові України.

3-4 березня 2021 року в інтернеті (ONLINE WEBINAR) відбувся дводенний 12-й щорічний американсько-український діалог з питань безпеки (12th Annual US-Ukraine Se-

curity Dialogue) під назвою «Розкриття підходу нової адміністрації до найбільш актуальних питань безпеки в Україні». В чаті я поставив запитання щодо перспектив отримання Україною статусу основного союзника США поза НАТО. На нього відразу ж зреагував Вільям Тейлор (William B. Taylor – 6-й Надзвичайний і повноважний посол США в Україні, згодом тимчасовий повірений у справах США в Україні), відзначивши актуальність теми.

Через тиждень, 10 березня, під час дискусії на Київському Безпечовому форумі Вільям Тейлор заявив: **«Ми можемо надати Україні статус основного, не натівського союзника. Нам для цього не потрібна згода інших країн. Україна мусить про це попросити і США можуть надати такий статус».**

Однак учасники Київського форуму – американські та українські політики, дипломати, експерти і громадські діячі – прийшли до висновку, що передусім *«членство України в НАТО зміцнить Північноатлантичний Альянс, сприятиме історичному об'єднанню Європи і створить передумови для трансформації відносин з Росією».*

8 вересня 2021 року, майже за шість місяців до початку широкомасштабної агресії росії, Верховна Рада відхилила проект постанови № 5380 «Про Звернення Верховної Ради України до Конгресу Сполучених Штатів Америки щодо надання Україні двостороннього статусу основного союзника Сполучених Штатів Аме-

рики поза НАТО – Major Non-NATO Ally (MNNA)».

Тодішній міністр закордонних справ Дмитро Кулеба вважав, що намагання отримати статус основного союзника США поза НАТО може покласти стратегічну логіку держави. Не була прихильником ідеї статусу основного союзника поза НАТО для нашої країни і Оксана Маркарова, амбасадорка України в США. Тодішня віцепрем'єрка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Ольга Стефанішина також виступила проти звернення до Конгресу про надання Україні статусу основного союзника США поза НАТО.

Стратегічне бачення?

Можна припустити, що визначення України як MNNA стало б не просто символічним кроком, а могло б стримати Російську Федерацію від широкомасштабної агресії 24 лютого 2022 року.

Статус MNNA не є альтернативою членству в Альянсі і не гарантує колективної оборони, однак міг би мілітарно посилити Україну, поглибив би оборонну співпрацю, полегшив би доступ до американського озброєння та фінансування, підвищив би рівень стратегічного партнерства.

Держави, визначені головними союзниками, що не входять до НАТО, мають право на низку переваг (<https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/rada-vidmovilasya-prositi-u-ssha-status-osnovnogo-soyuznika-poza-nato-novini-ukrajini-50181854.html>):

- вступ до спільних проектів досліджень та розробок з Міністерством оборони на основі спільних витрат,
- участь у певних антитерористичних ініціативах,
- закупівля протитанкових патронів з виснаженим ураном,
- пріоритетне доставлення військового надлишку (від пайки до кораблів),

СЛОВО РЕДАКЦІЙНЕ

• володіння військовими резервними запасами обладнання, що належить Міністерству оборони, яке зберігається поза межами американських військових баз,

• позики обладнання та матеріалів для спільних досліджень та розробок та оцінок,

• дозвіл на використання американського фінансування для придбання або оренди певного оборонного обладнання

• взаємне навчання,

• прискорена експортна обробка космічної техніки,

• дозвіл корпораціям країни робити заявки на певні контракти Міністерства оборони на ремонт та обслуговування військової техніки за межами США.

«Немає ніяких проблем у тому, щоб мати особливі стосунки зі США і при цьому намагатися вступити

до Альянсу, – вважає Сергій Джердж, голова Громадської ліги «Україна – НАТО», кандидат політичних наук. – Надання цього статусу означало би посилення політичної підтримки України. До того ж з'явилося б більше можливостей для військово-технічного співробітництва, постачання та продажу нам зброї зі Штатів. Для цього вже не потрібно було б окремих рішень Конгресу чи інших державних структур США. Та, з огляду на повномасштабну російсько-українську війну, ми навряд чи зможемо отримати такий статус найближчим часом. Зрештою, як і стати членом НАТО».

Прикметно, що у впливовому американському аналітичному центрі (Center for European Policy Analysis – CEPА), що спеціалізується на зміцненні трансатлантичного альянсу, європейській безпеці, демократії та обо-

роні, продовжують виникати пропозиції надати Україні статус MNNA як тимчасовий захід перед вступом до НАТО.

Трохи історії. Ще в 2014 році статус основного союзника США поза НАТО намагався отримати для України Петро Порошенко, але Барак Обама такого бажання не виявив.

На початку червня 2019 року в Палаті представників Конгресу США був зареєстрований Законопроект, який передбачав можливість надання Україні статусу головного союзника США поза НАТО на період від часу набуття даним документом чинності до вступу нашої держави до Північноатлантичного альянсу. Не склалося.

До речі, за президентства Байдена Кенія стала третьою після Колумбії та Катару країною, яка отримала статус MNNA...

На нашу думку, зігнорувавши можливість отримання статусу головного союзника США поза НАТО, що жодним чином не перешкоджало рухові до Альянсу, Українська держава отримала низку складних і болючих проблем.

Нині з відомих причин (об'єктивних і суб'єктивних) апелювати з цього приводу (щодо отримання статусу MNNA) до адміністрації Дональда Трампа безсенсово. Тут і стратегія, і тактика безсилі. Тим паче українські.

Олег К. РОМАНЧУК

AMERICA'S MAJOR NON-NATO ALLIES

Saudi Arabia is the most recent country to be given the designation

